

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagar om ändring av 53 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet samt 16 § i lagen om fritt bildningsarbete

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet och lagen om fritt bildningsarbete ändras så att vissa statsbidragsmyndighetsuppgifter överförs från undervisningsministeriet till länsstyrelserna. Uppgifterna gäller beviljande och utbetalning av statsandelar för anläggningsprojekt i grundskolor, gymnasier, grundläggande konstundervisning och bibliotek och av statsunderstöd för anläggningsprojekt i medborgarinstitut, folk-

högskolor, studiecentraler och sommaruniversitet bland läroanstalterna för fritt bildningsarbete samt återbetalning av understöd. Överföringen avser även ärenden som gäller återbetalning av tidigare beviljade statsandelar och statsunderstöd för projekt inom yrkesutbildningen, yrkeshögskolorna och den yrkesinriktade vuxenutbildningen.

Lagarna avses träda i kraft den 1 januari 2007.

MOTIVERING

1. Nuläge

1.1. Lagstiftning och praxis

Lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet

Statsandel för förvärv av lokaler som behövs för att verksamheten skall kunna ordnas kan enligt lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998), nedan finansieringslagen, beviljas särskilt. Bestämmningsgrunderna för statsandelen för anläggningsprojekt finns i 31—41 § i finansieringslagen. Som anläggningsprojekt anses enligt lagens 31 § ett projekt som utgör en funktionell helhet för vilken de beräknade totalkostnaderna uppgår till minst det belopp som statsrådet fastställt. Som anläggningsprojekt kan också anses ett mindre projekt, om finansieringen med hänsyn till kommu-

nens eller samkommunens invånarantal och ekonomiska ställning skulle bli synnerligen betungande för kommunen eller samkommunen. Också en privat verksamhetsanordnares projekt kan anses som ett anläggningsprojekt.

Enligt finansieringslagen är det i huvudsak undervisningsministeriets uppgift att behandla och fatta beslut i ärenden som gäller anläggningsprojekt för den grundläggande utbildningen, gymnasieutbildningen, den grundläggande konstundervisningen och utbildningen inom fritt bildningsarbete, biblioteks- och kulturväsendet och idrottsväsendet. Sådana uppgifter är att fastställa undervisningsministeriets årliga finansieringsplan för anläggningsprojekt (40 §), fastställa omfattningen av anläggningsprojekten (36 §), bevilja och betala ut statsandelar och statsunderstöd (45 § 3 mom. och 37 § 2 mom.) och att granska den redovisning som skall göras när ett projekt har färdigställts (38 §).

De anläggningsprojekt som beviljas statsandel väljs på basis av hur nödvändigt och brådskande projektet är. Undervisningsministeriet skall enligt 40 § i finansieringslagen varje år i samband med beredningen av statsbudgeten för de följande fyra åren göra upp en riksomfattande finansieringsplan för anläggningsprojekt som gäller undervisnings- och kulturverksamhet. Planen inkluderar de anläggningsprojekt som skall genomföras under planeringsperioden i skyndsamhetsordning kalenderårsvis samt en beräkning av de projektkostnader som berättigar till statsandel och av statsandelarna. Planen görs upp utifrån den skyndsamhetsordning som länsstyrelsen efter prövning fastställt för sitt område.

För anläggningsprojekt beviljas i statsandel 25—50 procent av den kalkylerade statsandelsgrund som fastställts för projektet. Som statsandelsgrund används den för projektet fastställda storleken multiplicerad med det fastställda priset per enhet för respektive lokal (33 §). På basis av den projektplan som utbildningsanordnaren tillställt undervisningsministeriet fastställer ministeriet enligt 36 § i finansieringslagen i egenskap av statsbidragsmyndighet den omfattning (storlek) som skall läggas till grund för statsandelen för projektet. Projektplanen innehåller en utredning över projektets nödvändighet, tidpunkt för genomförandet och kostnadskalkyl. Undervisningsministeriet fastställer varje år med stöd av 34 § i finansieringslagen och för lokaler av olika slag och i olika prisläge de priser per enhet som skall läggas till grund för statsandelen för anläggningsprojekt. Priserna per enhet för anläggningsprojekt baserar sig på de genomsnittliga kostnaderna för genomförda byggprojekt. Om byggnadskostnaderna uppvisar väsentliga regionala skillnader, kan undervisningsministeriet fastställa priserna per enhet enligt kostnadsnivån på respektive område. I samband med projekt som gäller en grundlig reparation av lokaler eller motsvarande åtgärder skall såsom statsandelsgrund med avvikelse från ovanstående användas det belopp som undervisningsministeriet har fastställt för projektet på basis av de beräknade kostnaderna för det (32 §).

Statsbidragsmyndigheten skall enligt 45 § 3 mom. i lagen på ansökan bevilja en anord-

nare av verksamhet enligt 1 § statsandel för anläggningsprojekt. Statsandelen för ett anläggningsprojekt skall med stöd av 47 § i lagen betalas direkt till utbildningsanordnaren som genomför projektet antingen i lika stora månatliga poster under den tid projektet beräknas pågå eller i efterhand under sju år i lika stora årliga poster räknat från ingången av från det kalenderår som följer efter att projektet färdigställdes.

Den grundläggande bestämmelsen om statsbidragsmyndighet finns i 53 § 1 mom. i finansieringslagen. Enligt bestämmelserna är vederbörande ministerium statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller sådana driftskostnader och anläggningsprojekt som avses i lagen.

Lagen om fritt bildningsarbete

Enligt 15 § 1 mom. i lagen om fritt bildningsarbete (632/1998) kan en läroanstalt beviljas statsunderstöd för anläggningsprojekt. På anläggningsprojekt och statsunderstöd som beviljas för sådana tillämpas vad som bestäms om statsunderstöd för anläggningsprojekt i finansieringslagen. Som anläggningsprojekt anses enligt paragrafens 2 mom. ett projekt för vilket de beräknade totalkostnaderna uppgår till minst det belopp som statsrådet fastställt. Som anläggningsprojekt anses även sådana särskilda anskaffningar av inventarier och läromedel som utgör en funktionell helhet och i fråga om vilka de uppskattade totalkostnaderna uppgår till minst det belopp som undervisningsministeriet har fastställt. Enligt lagens 16 § är vederbörande ministerium statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller sådana driftskostnader och anläggningsprojekt som avses i lagen.

1.2. Bedömning av nuläget

Finansieringen av anläggningsprojekt behandlas redan för närvarande förutom vid undervisningsministeriet också vid länsstyrelserna. Länsstyrelserna uppställer projekten i skyndsamhetsordning för finansieringsplanen, behandlar projektplanen preliminärt och ger utlåtande om statsandels- och statsunderstödsansökningar. Enligt resultatavtalet

som ingås med undervisningsministeriet har länsstyrelserna dessutom till uppgift att ge handledning och råd. Länsstyrelserna sköter också beredningen och beslutsfattandet i ärenden som gäller små projekt i byggandet av idrottsanläggningar med en delegeringsgräns på 700 000 euro. Länsstyrelserna har inte deltagit i behandlingen av projekt enligt lagen om fritt bildningsarbete i idrottsutbildningscentren, utan dessa projekt har behandlats direkt vid undervisningsministeriet.

Finansieringssystemet för anläggningsprojekt vid yrkeshögskolorna och i yrkesutbildningen reformerades genom en ändring av finansieringslagen som trädde i kraft vid ingången av 2006 (1071/2005). De projektspecifika statsandelarna i respektive statsandelsystem har slopats och avskrivningarna enligt bokföringen beaktas vid beräkningen av priserna per enhet. Samtidigt frångicks de projektspecifika statsunderstöden för anläggningsprojekt inom den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Genom lagändringen förkortades dessutom den föreskrivna tidsfristen för återbetalning av statsandel för anläggningsprojekt från 30 till 15 år. Genom den sistnämnda ändringen ingreps dock inte i de återbetalningsvillkor som överenskommits genom avtalen om överlåtelse av statens fastigheter utan ersättning i samband med kommunaliseringen och privatiseringen av yrkesläroanstalter. I 10 mom. i ikraftträdelsebestämmelsen i den nämnda lagen sägs att utan hinder av vad som i 49 § i finansieringslagen bestäms om tiden för återbetalning av statsandel som beviljats för ett anläggningsprojekt gäller i fråga om villkoren för återbetalning av statsandelar för yrkesläroanstalters fastigheter som staten överlåtit utan ersättning vad som överenskommits i överlåtelseavtalen.

Priserna per enhet för anläggningsprojekt fastställs varje år genom förordning av undervisningsministeriet. Förarbetet för detta har gjorts vid undervisningsministeriet. Likaså fastställer ministeriet de årshyror som skall beaktas särskilt i statsandelsgrunderna för vissa läroanstaltsformer för fritt bildningsarbete.

En tydligare arbetsfördelning än den nuvarande mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna undanröjer den överlappning i skötseln av uppgifterna inom läroanstalts-

byggandet som delvis råder för närvarande, om uppgifterna koncentreras så att i huvudsak bara en förvaltningsnivå behöver sätta sig in i projekten i detalj. Överföringen av statsbidragsuppgifterna från undervisningsministeriet till länsstyrelserna innebär att beslutsnivån kommer så nära kommunerna och de andra verksamhetsanordnarna som genomför projekten som möjligt. På social- och hälsovårdsministeriets förvaltningsområde har länsstyrelsen redan varit statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller statsandelar för anläggningsprojekt och är numera statsbidragsmyndighet i utvecklingsprojekt som under vissa förutsättningar också kan vara anläggningsprojekt. Om beslutsnivån blir densamma underlättar det också samordningen av samprojekt mellan olika förvaltningsområden. För idrottsväsendets del bör överförandet av beslutanderätten dock genomföras först senare. Extra tid behövs för att finansieringsplanens ställning i projektbehandlingen skall kunna stärkas så att det med hjälp av den är möjligt att bedöma finansieringsbehovet under planperioden i de olika länen tillräckligt tillförlitligt. Likaså bör anläggningsprojekten vid idrottsutbildningscentren kvarstå vid undervisningsministeriet. Understödssystemet för de riksomfattande idrottsutbildningscentren utvecklas med beaktande av deras riksomfattande roll och meningen är att permanenta det förfarande med en finansieringsplan för anläggningsprojekt som togs i bruk vid ingången av 2005. Även ärenden som gäller anläggningsprojekt inom kultur- och ungdomsväsendet skall tills vidare kvarstå vid undervisningsministeriet.

2. De föreslagna ändringarna

I propositionen föreslås att 53 § 1 mom. i finansieringslagen och 16 § 1 mom. i lagen om fritt bildningsarbete ändras så att beslutanderätten i fråga om statsandelar för anläggningsprojekt enligt finansieringslagen inom grundläggande utbildning, gymnasieutbildning, grundläggande konstundervisning och bibliotek och om statsunderstöd för anläggningsprojekt enligt lagen om fritt bildningsarbete, med undantag av idrottsutbildningscentren, överförs från undervisningsministeriet till länsstyrelserna från ingången av 2007.

Överföringen skall gälla uppgifter vid beviljandet och utbetalningen av statsandelar och statsunderstöd för ovan avsedda anläggningsprojekt. Likaså överförs statsbidragsmyndighetsuppgifterna i ärenden som gäller återkrav av statsandelar och -understöd för anläggningsprojekt till följd av att verksamheten upphör eller på grund av andra omständigheter, även i fråga om yrkesutbildningen, yrkeshögskolorna och den yrkesinriktade vuxenutbildningen. Länsstyrelserna skall enligt förslaget liksom förut bereda finansieringsplanerna utifrån de ramar som ges av undervisningsministeriet. Undervisningsministeriet skall alltså fastställa den i 40 § i finansieringslagen avsedda finansieringsplanen för anläggningsprojekt, vilken ligger till grund för beviljandet av statsbidrag. På basis av finansieringsplanen och i behövliga delar andra uppgifter som länsstyrelserna sammanställt fördelar undervisningsministeriet anslag och bemyndiganden till länsstyrelserna, utför nödvändiga revideringar i syfte att säkra en så effektiv användning som möjligt av dem samt sammanställer uppgifter för uppföljningen av bemyndigandena. Likaså skall priserna per enhet för anläggningsprojekt även i fortsättningen fastställas genom förordning av undervisningsministeriet.

Den föreslagna reformen innebär att 53 § 1 mom. i finansieringslagen och 16 § 1 mom. i lagen om fritt bildningsarbete ändras så att länsstyrelsen anges som statsbidragsmyndighet i de ärenden om anläggningsprojekt som avses i de nämnda lagarna och i den sistnämnda paragrafen med undantag av idrottsutbildningscenter.

3. Propositionens konsekvenser

3.1. Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga betydande ekonomiska konsekvenser.

3.2. Konsekvenser för myndigheterna och i fråga om personal

Propositionen innebär att beslutsfattandet mellan myndigheterna inom undervisningsförvaltningen klargörs och den överlappning som delvis funnits undanröjs. Konsekvenserna i fråga om personal är obetydliga. Överfö-

ringen av beslutanderätten kan i huvudsak genomföras utan konsekvenser för personalen, eftersom länsstyrelserna redan har berett de ärenden som gäller projekten och gett utlåtanden om dem till undervisningsministeriet. Nytt för länsstyrelserna blir de uppgifter som hänförs till beviljande och utbetalning av statsbidrag och återkrav av statsbidrag. Vid ingången av 2006 ändrades finansieringslagen så att statsandelar inte längre beviljas för yrkesutbildningens och yrkeshögskolornas projekt eller statsunderstöd för den yrkesinriktade vuxenutbildningen projekt, varför antalet projekt som skall behandlas har minskat. Likaså ändrades finansieringslagen så att mottagaren inte åläggs att återbetala statsbidrag för anläggningsprojekt till staten, om det har gått 15 år sedan bidraget beviljades mot tidigare 30 år. Eftersom återkraven i huvudsak har gällt statsandelar som över 15 år tidigare beviljats för små grundskolor med årskurserna 1—6 som senare indragits, kan också antalet ärenden som gäller återkrav förväntas minska.

Av överföringen av uppgifterna följer att länsstyrelsen skall ha beslutanderätt t.ex. i ärenden om återkrav också i fråga om sådana ärenden som för närvarande förutsätter behandling i statsrådets finansutskott. I praktiken har nästan inga sådana ärenden förekommit, med undantag för vissa av staten överlåtna yrkesutbildningsfastigheter, vilka enligt förslaget även i fortsättningen skall kvarstå vid undervisningsministeriet.

Till följd av uppgiftsöverföringen överförs en ingenjörstjänst från undervisningsministeriet till länsstyrelsen i Södra Finlands län, där tjänsten enligt undervisningsministeriets bedömning behövs mest med beaktande av det nuvarande antalet anställda som sköter läroanstaltsbyggandet. Placeringsorten föreslås vara Helsingfors. Tjänsteöverföringen föreslås ske i budgeten för 2007.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts vid undervisningsministeriet. Bakom förslaget ligger bl.a. statsrådets principbeslut om en strategi för placeringen av statliga funktioner (8.11.2001) och rekommendationer och riktlinjer i projektet för reformering av den statliga centralförvaltningen. Med anledning av

dem har arbetsfördelningen mellan undervisningsministeriet och ämbetsverken inom förvaltningsområdena samt möjligheterna att överföra och regionalisera stödtjänster och verkställande uppgifter som sköts vid undervisningsministeriet och en effektivisering av ministeriets kärnuppgifter utretts bl.a. i två arbetsgrupper vid ministeriet, Arbetsgruppen för delegering och regionalisering (Möjligheter att delegera och regionalisera uppgifter samt åtgärder för att utveckla kärnan i undervisningsministeriets verksamhet, undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior 23:2003) och Delegeringsarbetsgruppen (Utveckling av arbetsfördelningen mellan undervisningsministeriet, Utbildningsstyrelsen och länsstyrelserna, undervisningsministeriets arbetsgruppspromemorior 40:2004.). Den senare föreslog bl.a. att de ärenden som gäller anläggningsprojekt vid läroanstalter och bibliotek och inom idrottsverksamheten samt andra lokaler och anskaffning av utrustning i huvudsak skall överföras från undervisningsministeriet till länsstyrelserna. Delegeringen av beslutanderätten ingår också i resultatavtalen 2006—2007 mellan undervisningsministeriet och länsstyrelserna samt under punkten läroanstaltsbyggande, bibliotek och idrottsväsendet med följande konstaterade: ”Länsstyrelsen bereder i samråd med undervisningsministeriet verkställigheten av delegeringen från ingången av 2007.”

Länsstyrelserna och Finlands kommunförbund har hörts om förslaget. Länsstyrelserna har i huvudsak understött förslaget. Tillräckliga anslag och nivån på statsfinansieringen är enligt Finlands kommunförbund väsentligt

för att lagen skall fungera. Kommunförbundet anser att den föreslagna reformen inte medför någon förbättring i det avseendet. Förhandlingar om ärendet har också förts med inrikesministeriet.

5. Ikraftträdande

Lagarna föreslås träda i kraft den 1 januari 2007.

Det föreslås att till lagarna fogas övergångsbestämmelser om behandlingen av de statsandelar och statsunderstöd för anläggningsprojekt som har beviljats före lagens ikraftträdande. Undervisningsministeriet skall sköta statsbidragsmyndighetens uppgifter i projekt för vilka ministeriet har beviljat statsandel eller -understöd före lagens ikraftträdande. Uppgifterna består främst av utbetalning av statsbidrag och behandling av projektredovisningar. Dessutom skall undervisningsministeriet fungera som statsbidragsmyndighet i ett sådant ärende gällande återbetalning av statsandel eller statsunderstöd som avses i 49 § i finansieringslagen där den åtgärd som avses i 1 mom. i nämnda paragraf har vidtagits eller den skada som avses i paragrafens 2 mom. har inträffat före den föreslagna lagens ikraftträdande. På ärenden som hänför sig till avtalen om överlåtelse av statens yrkesläroanstaltsfastigheter utan ersättning före lagens ikraftträdande skall iakttas vad som avtalas i överlåtelseavtalen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

2.

Lag**om ändring av 16 § i lagen om fritt bildningsarbete**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 augusti 1998 om fritt bildningsarbete (632/1998) 16 § 1 mom. som följer:

16 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt i idrottsutbildningscenter är undervisningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt i medborgarinstitut, folkhögskolor, studiecentraler och sommaruniversitet är länsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Utan hinder av vad som i 16 § 1 mom. i denna lag föreskrivs om statsbidragsmyndig-

het

1) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i projekt för vilka ministeriet har beviljat statsunderstöd före lagens ikraftträdande,

2) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i ett sådant ärende gällande återbetalning av statsunderstöd som avses i 49 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, om den åtgärd som avses i 1 mom. i nämnda paragraf har vidtagits eller den skada som avses i 2 mom. i paragrafen har inträffat före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 2 juni 2006

Republikens President

TARJA HALONEN

Undervisningsminister *Antti Kalliomäki*

1.

Lag**om ändring av 53 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 21 augusti 1998 om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet (635/1998) 53 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller sådana driftskostnader och anläggningsprojekt som avses i denna lag är vederbörande ministerium.

Föreslagen lydelse

53 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 8—12 punkten är undervisningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt enligt de lagar som nämns i 1 § 1 mom. 1—7 punkten är länsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Utan hinder av vad som i 53 § 1 mom. föreskrivs om statsbidragsmyndighet

1) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i projekt för vilka ministeriet har beviljat statsandel före lagens ikraftträdande,

2) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i ett sådant ärende gällande återbetalning av statsandel som avses i 49 §, om den åtgärd som avses i 1 mom. i nämnda paragraf har vidtagits eller den skada som avses i 2 mom. i paragrafen har inträffat före lagens ikraftträdande,

3) tillämpas på ärenden som hänför sig till överlåtelseavtal gällande statens överlå-

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

telse av yrkesläroanstalters fastigheter utan ersättning före lagens ikraftträdande vad som överenskommit i överlåtelseavtalet.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.

2.

Lag

om ändring av 16 § i lagen om fritt bildningsarbete

I enlighet med riksdagens beslut ändras i lagen av den 21 augusti 1998 om fritt bildningsarbete (632/1998) 16 § 1 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

16 §

16 §

Statsbidragsmyndighet

Statsbidragsmyndighet

Vederbörande ministerium är statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader och anläggningsprojekt enligt denna lag.

Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller driftskostnader som avses i denna lag och anläggningsprojekt i idrottsutbildningscenter är undervisningsministeriet. Statsbidragsmyndighet i ärenden som gäller anläggningsprojekt i medborgarinstitut, folkhögskolor, studiecentraler och sommaruniversitet är länsstyrelsen.

Denna lag träder i kraft den 200 .

Utan hinder av vad som i 16 § 1 mom. i denna lag föreskrivs om statsbidragsmyndighet

1) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i projekt för vilka ministeriet har beviljat statsunderstöd före lagens ikraftträdande,

2) fullgör undervisningsministeriet statsbidragsmyndighetens uppgifter i ett sådant ärende gällande återbetalning av statsunderstöd som avses i 49 § i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, om den åtgärd som avses i 1 mom. i

nämnda paragraf har vidtagits eller den skada som avses i 2 mom. i paragrafen har inträffat före lagens ikraftträdande.

Åtgärder som verkställigheten av lagen förutsätter får vidtas innan lagen träder i kraft.
